

Карапузова Наталія Дмитрівна, кандидат педагогічних наук, професор кафедри початкової освіти Полтавського НПУ імені В. Г. Короленка

ЛЕКЦІЯ З ВІДКРИТИМ ПІДРУЧНИКОМ ЯК ФОРМА ПІДГОТОВКИ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Ключові слова: підготовка майбутніх учителів початкових класів, методика навчання математики, лекція з відкритим шкільним підручником з математики.

Професійна підготовка майбутніх учителів початкових класів вимагає використання сучасних технологій, які б дозволяли вирішувати проблеми, викликані сьогоденням й, водночас, забезпечували високий рівень сформованості їх професійних компетентностей, передбачених стандартом вищої освіти за спеціальністю 013 Початкова освіта для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти [3]. Важливу роль у цьому складному процесі, де навчання і мисленнєва діяльність нерозривні і по суті, і по формі, у тісному зв'язку знаходяться загальне і випадкове, основне і другорядне, має відігравати лекція – провідна форма організації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти. Зокрема, вивчення дисципліни «Методика навчання математики», зміст якої поєднує як знання так і способи діяльності, відбувається через розумову сферу діяльності студентів, через уявлення, сприйняття, осмислення, запам'ятовування та інші психічні процеси. У світлі зазначеного та зважаючи на умови НУШ (компетентнісний підхід до навчання, мету і завдання математичної освітньої галузі, чисельну кількість освітніх програм та підручників з математики для початкових класів тощо) від викладача вимагається неперервного удосконалення лекційних технік.

Враховує психолого–методичні, змістові особливості дисципліни «Методика навчання математики» лекція з відкритим шкільним підручником, яка є варіантом візуальної форми викладення навчального матеріалу. Такий вид лекції зводиться до викладання теоретичного матеріалу з наступним розгорнутим або коротким коментуванням відповідного змісту навчання математики молодших школярів, пропонуваного у діючих шкільних підручниках «Математика 1-4», зокрема, авторів Н. Листопад, Г. Лишенка, С. Логачевської та Т. Логачевської, С. Скворцової та О. Онопрієнко тощо. Такий вид лекції сприяє перетворенню усної інформації у візуальну форму, формуванню у здобувачів освіти професійного мислення за рахунок систематизації і виділення найбільш важливих суттєвих елементів змісту дисципліни «Методика навчання математики».

Очевидно що даний вид лекції є результатом оригінального використання принципів наочності [1, с. 84]. Наочність на лекції у вигляді завдань з шкільних підручників не тільки сприяє більш успішному сприйняттю і запам'ятовуванню навчального матеріалу, вона дозволяє активізувати розумову діяльність студентів, глибше проникнути в сутність методики навчання окремих змістових ліній математичної освітньої галузі.

Готуючись до лекції викладач має дібрати з діючих електронних шкільних підручників «Математика» найбільш актуальні завдання (візуальна форма) для представлення їх студентам. Краще за все використовувати для конкретної візуалізації 1–2 підручники різних авторів, кожен з яких обирається у залежності від змісту навчального матеріалу та дозволяє сконцентрувати увагу на важливих аспектах й особливостях змісту лекції, сприяє його розумінню й засвоєнню.

При підготовці до лекції бажано максимально враховувати психологічні закони сприйняття здобувачами освіти навчальної інформації, важливе дозоване використання підручників, майстерність і стиль спілкування викладача зі студентами.

Так, процес розкриття теми «Роль і місце задач у початковому курсі математики. Методика навчання учнів розв'язуванню простих задач», що розкриває методичні особливості навчання молодших школярів змістової лінії «Математичні задачі і дослідження» супроводжується демонстрацією завдань з підручника «Математика – 1» (автори С. Скворцова, О. Онопрієнко), за допомогою яких учні ознайомлюються із поняттям «задача», її структурними компонентами та складовими, досліджують задачі, засвоюють алгоритм роботи над задачею, знайомляться з різними способами складання короткого запису задачі тощо. Засвоюючи особливості методики, на етапі закріплення, часто використовуємо прийом «знайди помилку». З цією метою демонструємо підручник з неточним вживанням окремих термінів, наприклад: «розв'язання» – як «розв'язок», «текст задачі» – як «умова задачі» тощо («Математика – 1», авторів О. Гісь, І Філяк) [2]. Самостійний аналіз студентами під керівництвом викладача візуального матеріалу активізує їх розумову діяльність. Майбутні фахівці вказують на неправильне математичне трактування понять, вчать самостійно та критично мислити, обґрунтовувати свою відповідь. У плани практичних занять включено завдання на розкриття методичних особливостей розв'язування вправ з підручників відповідної теми, які студенти виконують цілком усвідомлено, з інтересом.

Ефективність процесу навчання з використанням означеної лекційної техніки обумовлюється інсценуванням, неперервним контактом з аудиторією, що передбачає постійну готовність відповідати на питання здобувачів освіти, створенням атмосфери дискусії, установки на спільну творчу діяльність.

Список використаних джерел

1. Головенкін В. П. Педагогіка вищої школи URL : https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/29032/3/Higher_School_Pedagogy_2019.pdf (дата звернення 02.03.2023).

2. Основні підручники та навчальні посібники для початкової школи. URL : <https://docs.google.com/spreadsheets/d/1KNxK-QSJxSFmexcGOP9irYw-ufgbWfiQbajDldiLNvQ/edit#gid=1870606315> (дата звернення 23.02.2023).

3. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 013 Початкова освіта для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затверджений Наказом Міністерства освіти і науки України від 23.03.2021, № 357. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/013-Pochatk.osvita-bakalavr.28.07.pdf> (дата звернення 21.02.2023).